

Anežka
(vyučovací jednotka 90 min)

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Vzdělávací obor: Člověk a jeho svět – Lidé a čas

Vyučovací předmět: Vlastivěda

Ročník: 5.

Pomůcky: text o sv. Anežce, volné papíry, psací potřeby.

Místo, kde bude výuka probíhat: třída uspořádaná pro práci skupin vepředu, vzadu s kobercem na diskusní kruh.

Výchozí situace: V minulých hodinách se žáci zabývali tím, jak se člověk stává slavným, co to znamená získat zásluhy, jak může člověk prospívat své obci nebo národu. Na příkladech z antiky a ze středověku uvažovali o tom, kdo byl hrdina, kterého znají z řeckých mýtů (v převyprávění E. Petišky), kdo byl ve středověku svatý (na příkladu sv. Václava). Diskutovali o tom, co musí člověk udělat, co překonat, komu pomoci, aby „vešel do dějin“ a lidé si ho pamatovali po mnoho generací.

Cíle

a) na oborové úrovni

Širší cíl:

Očekávaný výstup RVP ZV – 2. období:

- *žák rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik;*
- *žák srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik;*
- *žák objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů.*

Učivo podle RVP ZV:

- **soužití lidí** – mezilidské vztahy, komunikace, obchod, firmy, zájmové spolky, politické strany, církve, pomoc nemocným, sociálně slabým, společný „evropský dům“;
- **současnost a minulost v našem životě** – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby, průběh lidského života, státní svátky a významné dny.

Dílčí cíle:

- žák porovná svou představu o tom, jakými zásluhami může člověk v národě vyniknout dnes, s tím, na čem získaly svou slávu osobnosti z minulých staletí;
- žák si ujasní, jakými druhy činů a kterými osobními vlastnostmi by mohl on sám přispět ke společnému dobru ve své vlasti.

b) na kompetenční úrovni

Kompetence občanská

Širší cíl:

- *žák respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí;*
- *žák respektuje, chrání a oceňuje naše tradice a kulturní i historické dědictví.*

Dílčí cíle:

- *žák má ujasněno, ve kterých oblastech života může být se svými sklony a vlastnostmi prospěšný*

druhým, spolužákům, rodičům, bližním. Pod vedením dospělých promýšlí a zapojuje se do podpory vzdálených lidí.

Na čem poznáme naplnění cílů:

- a) **na oborové úrovni:** dosažení cílů poznáme z toho, že žák splní zadání – odpověz volným psaním na zvolenou reflexivní otázku (viz popis hodiny);
- b) **na kompetenční úrovni:** dosažení cílů poznáme pozorováním toho, že v diskusi o konání sv. Anežky žák promýšlí a prociťuje její motivaci k službě druhým, vyslovuje svůj názor na tak velkou oběť; dosažení kompetenčního cíle se prokáže i tím, že žák splní cíl na úrovni oborové.

Průběh vyučovací jednotky

Téma hodiny: Anežka Česká a její zásluhy v českém národě

EVOKACE

Zadání pro žáky: Každý si запиšte, jak se podle vás pečuje o nemocné – pečovala o vás maminka, pečovali jste o nemocné domácí zvířátka? (3 minuty)

Zadání pro čtveřice: Vytvořte společnou myšlenkovou mapu na téma „péče o nemocné“. (8 minut)

Zadání pro čtveřice: Podtrhněte barevně „bubliny“ ve svých myšlenkových mapách.

- Červeně: Co všechno vyžaduje péče o nemocné a od koho (žáci mohou podtrhávat „nemocnice, lékaři, prášky, injekce, teplo, krmit lžičkou, převlékat nemocného, únava“ atd.).
- Zeleně: Co dobrého péče o nemocné přináší lidem (žáci mohou podtrhávat „zdraví, uzdravení, radost, že lidi poděkují lékaře, dobrý pocit“ atd.).

(5 minut)

UVĚDOMĚNÍ SI VÝZNAMU INFORMACÍ

- a) Třída společně pod vedením učitele vytvoří slovníček k nachystanému textu: zasnoubení, zbožnost, přepych, odříkání, rádkyně, ostatky. (6 minut)
- b) Žáci si pak přečtou každý sám krátký text o Anežce (viz příloha). (7 minut)
- c) Ve dvojicích najdou a podtrhnou v textu červeně místa, kde se říká, co dělala Anežka jako dítě, a modře podtrhnou místa, kde se říká, co dělala v dospělosti. Zeleně podtrhnou místa, kterým nerozumějí nebo na která se chtějí zeptat. (10 minut)

Přestávka

Ve čtveřici (z předchozích dvojic) zpracují žáci na list A4 svou odpověď na jednu z následujících otázek:
Jak žila a co prožívala Anežka Přemyslovna, když byla stará jako vy?

Jaké práce dělala Anežka v dospělosti a proč?

V čem se projevovala Anežčina zbožnost?

V diskusním kruhu povědí mluvčí jednotlivých skupin své odpovědi a celá třída prodiskutuje, co si o tom myslí. (25 minut)

REFLEXE

Každý žák si promyslí a ve volném psaní запиše odpověď na jednu z otázek a), b) nebo c).

- a) *Čím podle tebe Anežka Česká nejvíc posloužila českému národu?*
- b) *Co z Anežčina života by pro tebe bylo nejtěžším úkolem?*
- c) *V čem a jakými činy bys mohl(a) získat zásluhy ty, až dospěješ?*

(5 minut)

Ve společném kruhu někteří žáci přečtou své odpovědi ostatním. (9 minut)

Ohlédnutí za lekcí

Díky této hodině a také metodě žáci při pozdějším opakováním bezpečně věděli, kdo to byla Anežka Česká, a také dovedli říci, čím byla výjimečná. Rozpoznali svůj vztah k tak náročnému životnímu poslání a osudu. Metody práce žáky bavily. Pochopili je poměrně rychle a neměli s nimi větší problémy.

Příloha: Text pro práci ve fázi uvědomění:

Anežka Přemyslovna byla významnou osobností českého náboženského i společenského života. Narodila se před skoro 800 lety. Proto, že byla dcerou českého krále Přemysla Otakara I, i proto, že ji vychovávali v kláštřech, očekávalo se, že bude žít v přepychu a pohodlí. Už jako malé dítě byla zasnoubena synu německého císaře a poslána na výchovu do Vídně, ale zasnoubení bylo zrušeno. Po smrti svého otce odmítla nabídku k sňatku od králů anglického a německého.

Anežce se totiž zalíbila zbožná představa, že bude sloužit bližním. Podobně se zaměřily v té době i její sestry Vilemína v Itálii a Dagmar v Dánsku, její teta i její sestřenice a neteř. Anežce se líbila zbožnost sv. Františka z Assisi, který hlásal, že zbožní lidé nemají žít v přepychu. Anežka založila klášter Na Františku před hradbami Starého Města Pražského a v roce 1234 do něj sama vstoupila. Platila v něm pravidla (řehole) sv. Františka, která vyžadovala odříkání a chudobu.

Klášter Na Františku byl od počátku spojen se špitálem neboli s nemocnicí, kde byli ošetřováni chudí nemocní a poutníci. Podle vzoru Anežčina špitálu vznikala pak postupně celá síť takových zařízení, která sloužila těm nejmohutnějším.

Anežka od svého vstupu do kláštera nesměla opustit jeho prostory a nesměla vycházet ani do Prahy, ale přesto řídila další stavbu kláštera a byla také rádkyní Přemyslovců: pomohla usmířit krále Václava I. s jeho odbojným synem Přemyslem Otakarem II. Na konci svého života zůstala Anežka vlastně jako jediná z královské rodiny v Čechách a podle svých možností pomáhala všem postiženým. Umřela v roce 1282.

Svatá Anežka je nadšenou ctitelkou chudoby a skromnosti. I když byla královskou dcerou, opatrovala nemocné a sama žila bez přepychu, často o hladu a v nepohodlí, trpěla zimou a chatrným zdravím.

Péče o staré, nemocné a potřebné se po vzoru Anežčině rozvíjela i v dalších stoletích. Anežka byla prohlášena za svatou v roce 1989.

(Upraveno, podle <http://veritas.evangelnet.cz/cz/circl2cz.htm>)

Další zdroj o sv. Anežce České

<http://www.velikani.cz/index2.php?kat=ostzh&zdroj=anezkac>